

Bo v gradu Cmurek na Tratah kdaj zaživel regionalni center?

Po več kot 50 letih je grad ob meji prazen

Vodstvo Zavoda Hrastovec Trate je pripravilo idejni projekt o novi namembnosti gradu, to pa naj bi bilo pomembno za še večje sodelovanje med slovensko občino Šentilj in avstrijsko občino Mureck

Grad Cmurek, ki stoji na skalni vzpetini ob Muri, na zahodnem robu Apaškega polja, je dobil ime po istoimenskem naselju v bližnji Avstriji, njegova zgodovina pa sega že v 12. stoletje, ko je na gradu živel plemenitaš Reinbert. Grad so si lastili svobodni gospodje Cmureški, pa Kranichberški, okoli leta 1400 tudi Celjski grofi. Za njimi je prišel grad v roke grofov Stubenberških, ki so bili njegovi lastniki vse do 1931. leta. Zadnji lastnik gradu je bil Anton Mally, župan na Velki, po koncu druge svetovne vojne pa je bil izseljen v Mureck. Med vojno je bila v gradu meščanska šola za dečke, po vojni pa je grad postal splošno ljudsko premoženje. Leta 1947 so v gradu uredili dom za onemogle, sredi petdesetih let prejšnjega stoletja pa so dejavnost na gradu Cmurek povezali s Hrastovcem in tako so vse do konca letošnjega septembra na gradu bivali odrasli ljudje s posebnimi potrebami, tisti s težavami z duševnim zdravjem in razvojem.

Foto: Janko Rath

Andreja Kaučič, vodja enote na Tratah, je ob dr. Vladu Dimovskem in Josipu Lukaču zaklenila vrata gradu Cmurek, vendar jih zdaj v resnici na široko odpirajo.

Vodstvo zavoda Hrastovec Trate se je na selitev iz gradu Cmurek pripravljalo že nekaj let, stanovalce so počasi uvajali v drugačno življenje ali, kot je na dan simboličnega zapiranja gradu povedal dr. Vlado Dimovski, minister za delo, družino in socialne zadeve: "Vesel sem, da so različne alternativne oblike bivanja, ki ste jih razvili v Zavodu Hrastovec Trate tako dobro zaživele in da razseljevanje zavoda izvajate tako humano. Nekdanji stanovalci gradu na Tratah so tako dobili možnost vključevanja v širše socialno okolje in priložnost za sožitje z lokalnimi prebivalci."

Gradu, kot je na slovesnosti ob njegovem zapiranju povedal Josip Lukač, direktor Zavoda Hrastovec Trate, ne bodo prepustili propadanju, ampak bodo poskrbeli, da bo tam človek, ki bo bdel nad grajskim dogajanjem. Tako naj bi prisluhnili tudi domačinom, ki si želijo, da bi se v gradu in kraju "spet nekaj dogajalo". Trate so namreč obmejno naselje in včasih so se lahko pohvalili z različnimi, tudi zelo alternativnimi oblikami kulturne dejavnosti, zdaj pa ne najdejo poti iz nekakšnega poosamosvojitvenega dremeža.

Zato da simbolično zaklenjena vrata gradu Cmurek ne bi ostala zaprta, je vodstvo zavoda s sodelavci pripravilo projekt, poimenovali pa so ga Regionalni center Trate, ta pa naj bi s svojim delovanjem prispeval k večjemu sodelovanju med slovensko občino Šentilj in avstrijsko občino Mureck, pa tudi med Zavodom Hrastovec Trate in društvom Lebenshilfe. Za predsednika mednarodnega iniciativnega odbora za ohranjanje gradu Trate so imenovali Roberta Muscherlina, za člane pa Evo Kranzelbinder, Josipa Lukača, Zmaga Kokola, Myriam Klanjscek, Julijo Ocepek in Miro Šilec. Regionalni center Trate naj bi, tako prve zamisli, deloval kot nepridobitna organizacija s statusom društva. Člani upravnega odbora bi bili ljudje lokalne in tudi iz širše skupnosti.

Grad kot stičišče mednarodnega sodelovanja

Pri svojem delovanju naj bi društvo izhajalo iz projektne načina dela, vanj pa naj bi po interesih

vključevali posameznike in skupine, ki se ukvarjajo z ljudmi s posebnimi potrebami - podjetnike, kulturne delavce, umetnike, prostovoljce in ljudi dobre volje. V projekte bodo seveda aktivno in enakovredno vključevali tudi ljudi s posebnimi potrebami, tiste s težavami z duševnim zdravjem in razvojem, invalidne otroke in mladino. Tukaj naj bi bilo stičišče informacij o kulturi, turizmu, izobraževanju, rekreaciji in gospodarstvu. Na Tratah bi lahko potekali integracijski projekti za ljudi s posebnimi potrebami in tam bi lahko bil regionalni mladinski center. Grad ponuja možnosti za ureditev muzeja, organizacijo različnih prireditev in razstav ter pripravo ustvarjalnih, družabnih delavnic ter umetniških kolonij.

Roko sodelovanja snovalci programov ponujajo tudi gospodarstvu, saj je mogoče brez motečih posegov v prostor urediti prostore za gostinstvo, različne ateljeje, poskrbeti za prenočišča, v gastronomiji pa ponuditi avtohtone izdelke. Dovolj prostora je za različne dejavnosti, ki bi jih tod izvajala invalidska podjetja, dobrodošle bi bile rekreacijske dejavnosti, pa organizacija sejmov in tudi trgovina z lastnimi izdelki.

Da bi razvijali sožitje med ljudmi in tudi tako pripomogli k novim zaposlitvenim možnostim, naj bi na Tratah v prihodnje zaživel tudi mednarodni izobraževalni center. Vse to zato - omenjajo ljudje s te in druge strani Mure, ki jim ni vseeno, kaj se bo z gradom Cmurek dogajalo - da bi bilo nedavno zaprtje grajskih vrat zgolj simbolično in bi dejanje pomenilo kulturno bogatenje in zmanjšanje predsodkov.

Slavica Pičenko Peklar